

Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlilikleri Hakkındaki Görüşlerinin Bilişsel Koçluk Yaklaşımı Bağlamında İncelenmesi

Halil İbrahim KAYA¹ & Özden DEMİR²

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı öğretmen adaylarının öğretmen yeterlilikleri hakkındaki görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımı bağlamında incelenmesidir. Araştırma ilişkisel tarama modelindedir. Araştırmanın verileri Sınıf Öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımı bağlamında incelenme ölçme formu, Sosyal Bilgisi Öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımı bağlamında incelenme ölçme formu, Fen Bilgisi Öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımı bağlamında incelenme ölçme formu olmak üzere dört veri toplama aracı kullanılmıştır. Öğretmen mesleki yeterlilikleri boyutunda bakıldığında, sınıf öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği ve fen bilgisi eğitimi programlarında yer alan yeterlilik alanlarından; öğrenme ve öğretim sürecini planlama ve düzenleme, öğrenme ve öğretme ortamı ve gelişim, izleme ve değerlendirme, okul, aile ve toplumla işbirliği yapma, mesleki gelişimi sağlama, dil becerisini geliştirme, dil gelişimini izleme ve değerlendirme, bilimsel ve teknolojik gelişim, bireysel sorumluluklar ve sosyalleşme, gelişimi izleme ve değerlendirme alanlarının bilişsel koçluk yaklaşımının öğretmen eğitiminde yer alan boyutlarıyla uyduğu görülmektedir. Bu açıardan bakıldığında, gerek problem çözme becerisinin gelişmesinde ve gerekse eğitim programlarında sıklıkla vurgulanan üst düzey düşünme becerilerinin gelişmesinde bilişsel koçlukta yer alan öğretmenlik özel alan yeterlilikleri önemli bir unsurdur. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, öğrencilerin sıklıkla ölçme formundaki maddelere “tamamen katılıyorum” ifadesini kullanmış olmaları, bilişsel koçluk ilkeleri doğrultusunda yer alan öğretmenlik yeterliliklerine ilişkin olumlu bir bakış açısı içinde oldukları söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Bilişsel koçluk, bilişsel farkındalık, öğretmen yeterlilik alanları, öğretmen

 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.12973/jesr.2014.42.5>

¹ Yrd. Doç. Dr. - Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi - hik_kaya@hotmail.com

² Yrd. Doç. Dr. - Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi - oooozden@gmail.com

GİRİŞ

Öğrenmeyi merkeze almak, kaçınılmaz olarak öğrenenin merkezde olmasını, dolayısıyla öğretmenin kendi yeterliliklerini, kabiliyetlerini, planlama becerilerini, düşünme süreçlerini, davranışlarını ve düşünme şeklini kontrol etme gibi yeterliliklerini tanımasını gerektirmektedir. Öğretmenlerde düşünmeyi öğrenme becerileri; kendisinin nasıl ilerlediğini görme, neyi, neden yaptığını açıklayabilme, hisleri hakkında konuşabilme, planlama, problem çözme, kendi kendini düzenleme ve kontrol etme kısaca öğrenmeyi öğrenme becerilerinin (bilişsel farkındalık) kazandırılması gereklilik halini almıştır. Böyle bir süreçte öğreneni merkeze alıp bağımsız konuma getirmekte ve bir bilişsel koç olan öğretmene düşecek sorumluluklar giderek artmıştır.

Bilişsel farkındalık (metacognition) stratejilerinin uygulanmasında etkili bir yaklaşım olarak uygulanan bilişsel koçluğun değişik yazarlarca farklı tanımları yapılmaktadır. Bilişsel koçluk, bilişsel farkındalığın öğrenmede bağımsızlığı güçlendirdiği düşüncesine dayanmaktadır (Allen, Nichols & Ancess, 2004). Bir tür akran koçluğu olan bilişsel koçluk daha ziyade öğretmen ve yetişkin eğitiminde etkin bir şekilde kullanılmakta olan bir yaklaşım olduğu, yapılan alan yazın taraması sonucunda ortaya çıkmaktadır.

Costa ve Garmston (2002) tarafından geliştirilen bilişsel koçluk kavramı, bilişsel farkındalığın gücünü ve bağımsız öğrenmeyi güçlendirmedeki rolünü kabul eden bir eğitim yöntemidir (<http://www.cognitivecoaching.com>, 2006). Nitekim Costa ve Garmston (2002) bilişsel koçluk kavramını, kendinin ve başkalarının düşüncelerini ve problem çözme kapasitelerini şekillendirmeye ya da yeniden biçimlendirmeye yardım eden düşünme yolları veya stratejileri dizisi olarak tanımlamaktadır. Gomez'e (2005) göre bilişsel koç öğrenenin kendi öğrenme faaliyetlerini değerlendirmesinde yardım etmektedir.

Garmston (2002) bilişsel koçluğu öğretmenin algulamasını, kararlarını ve entelektüel fonksiyonlarını geliştirmesine yönelik tasarlanan set stratejilerin uygulaması olarak tanımlamaktadır (<http://www.cognitivecoaching.com>, 2006). Costa ve Garmston'a göre (2002) bilişsel koçluk süreci daha üst öğrenmeleri ortaya çıkarmak için buna yönelik bazı önkoşul davranışları sağlamaktadır. Sonuç olarak bilişsel koçluk öğretmenin kendi beğenisinin artırılması, mevcut öğretim stratejileriyle ilgili bilgilenmesi ve kendi kendini kontrol edebilmesi gibi konulara yardımcı olmaktadır.

Diyalog bilişsel koçlukta kilit bir öneme sahiptir. Bilişsel koç çözüm sağlayan uzman değil, diyalog ve idrak yardımıyla öğrenenlerinin farkında olmalarına yardımcı olmak için; planlama, düşünme ve karar verme süresince rehberlik edendir (http://www.funderstanding.com/cognitive_coaching.cfm).

Bilişsel koç aslında, birey ile düşüncesi arasında ve kişinin zihninde neler olduğunun farkında olmasına yardımcı olmak için bulunan bir arabulucudur. İnsanlar arası ilişkilerde gösterilen davranışlar basit bir süreçten ibaret olmayıp, önemli olan bu davranışın altında yatan düşüncelerdir. Arabulucunun rolünün büyük bir bölümü, koçluk yapılan kişiyle güven ve yakınlığa dayanmaktadır. Bilişsel koçluğun merkezi, her birimizin içimizde büyümeyi ve değişmeyi sağlayan olanakların olduğu kavramıdır. Costa ve Garmston (1994) bu olanaklara (kapasite veya enerji kaynağı) "Akıl Durumları" demektedir. Bilişsel koçun arabuluculuğu, kişiye kendi iç olanaklarını daha etkili kullanma imkânı tanıyan aklın durumlarıdır. Aklın beş durumu; bilinç, etkililik, esneklik, hüner ve karşılıklı dayanışmadır (www.overviewofcognitivecoaching.com - The Center for Cognitive Coaching, 2006).

Bilişsel farkındalık üzerindeki araştırmaların önemli bir sonucu olarak; etkili öğretimin ve öğrenmenin hem beceri, hem de istek gerektiren kendi kendine değer verme süreci olduğu ortaya çıkmıştır (Paris & Cross, 1983 Akt: Paris & Winograd, 1990, 31). Bu nedenledir ki öğrencileri kendi kendine değer veren bir konuma getirebilmek için öğretmenlere birçok mesleki sorumluluk düşmektedir. Bilişsel koçluk görevini üstlenen öğretmenler öğrencilerle kurdukları güvene, karşılıklı bağlılığa ve sevgiye dayalı bir ilişkiyle öğrencileri kendi kendilerine değer veren bir konuma getirebilirler.

Costa ve Kallick (2000) bilişsel koçun öğrencileri düşündürücü olmaya götüren bir arabulucu olarak görev yaptığını belirtip, düşündürücü olmayı nerede olduğunu anlamak için yapılan zihinsel dolaşma olarak açıklamışlardır. Araştırmada bilişsel koçun öğrencileri düşündürücü bir konuma getirmeye arabuluculuk ederek yedi özelliğin öğrencide oluşmasında yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Bu yedi özellik sırasıyla;

- Öğrencilerin duyu organları, bilişsel ve duygusal kaynaklardan hissedilen bilgiyi resmetmeleri,
- Öğrencilerin bilgiyi önceki öğrenmelerine bağlamaları,
- Öğrencilerden elde edilen sonuçlarla, beklenen sonuçların karşılaştırılması,
- Öğrencilerin sebepsel faktörler arasında bağlantı kurup olası etkileri araştırması,
- Araştırarak, sentez yaparak ve değerlendirerek bilgiyi işlemeleri,
- Öğrenmeyi öğrendikleri ortamın dışında uygulamaları,
- Düşünmeyi düşünmek ve düşündürücü süreçlerle ilgilenmeleridir

Öğretmenlerden beklenen davranışın, mesleğe başlamadan önce öğretmen adaylarına kazandırılması için öğretmen eğitimi programlarında amaçlara ve öngörülen nitelik düzeyine dönük program standartlarının belirlenmesi önemlidir. Çünkü öğretmen eğitiminde program standartları, öğretmen adaylarının öğretmenlik görevleri sırasında karşılaşılabilecekleri her durumda bilinçli ve gerektiği gibi davranma, okullarda farklı bireysel özelliklere ve özgeçmişe sahip öğrencilerle çalışma ve sınıf içinde daha etkin olma gibi öğretmen yeterliklerini kapsamaktadır (Basinger, 2000, 13 Akt: Adıgüzel, 2008, 54). Böyle bir süreçte öğretmenin sahip olacağı bilişsel farkındalık becerileri bu yeterlilikleri daha etkin bir şekilde kendilerinde oluşturmalarında olumlu bir katkı sağlayacaktır.

Eğitimin gelişmesi ve bireyin niteliği büyük ölçüde öğretmenin niteliğini yansıtmaktadır. Öğrencilerin nitelikleri öğretmen nitelikleriyle özdeştir. Öğretmenin sahip olması gereken profesyonel niteliklerinin başında; öğreneni tanımak, güvene dayalı ilişkiler kurabilmek, öğrencilerin kendilerini planlama, organizasyon, düzenleme ve değerlendirme becerilerini keşfetmelerine ve bunları kullanmalarına yardımcı olmak gelmektedir. Düşünmek, yaratıcılık, problem çözmek, sentezlemeye gitmek, alternatifler üretmek ve olaylara eleştirel yaklaşmak için elverişli temalar içeren eğitim programının öğretiminde yeni yaklaşımların kullanılmasına ihtiyaç vardır. Öğrenciyi bağımsız öğrenmeye yönelten bu yaklaşımlardan belki de en belirginini bilişsel farkındalık stratejilerinin kullanılmasıdır ve sınıf ortamında bu yeni yaklaşımın kullanılmasında başlıca sorumluluk öğretmenlere düşmektedir. Bilişsel koçluğun planlama, düşünme ve değerlendirme boyutlarını kendinde oluşturmuş bir öğretmen bilişsel farkındalık becerilerini öğrencilerine kazandıracak bu da nitelikli bir eğitimi beraberinde getirecektir.

Eğitim hizmetlerinde kaliteyi artırabilmek için hizmeti sunan öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklerin artırılmasına paralellik göstermektedir. Bu hizmet kalitesini artırma sürecinin bir parçası olan öğretmen adaylarının yetiştirilmesi de önem arz etmektedir. Öğretmen yeterliliklerinin öğretmen yetiştirme programı sürecinde öğrenciye sunulan teorik ve uygulamalı çalışmalar aracılığı ile kazandırılması ve beklenen düzeylere eriştirilmesi gereklidir (YÖK, 1998).

Öğretmenlerin bireysel farklılıklara sahip oluşu ve gelişmişlik düzeyleri farklı üniversitelerde mesleki eğitim almış olmaları öğretmenlerin değişik uygulamalarını da beraberinde getirmektedir. Eğitim hizmetinin alınmasında fırsat ve imkân eşitliği oluşturabilmede öğretmen niteliklerini standardize etmeyi zorunlu kılmıştır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 45. madde çerçevesinde ve Temel Eğitime Destek Projesi kapsamında öğretmenlere yönelik yeterliklerin belirlenmesi sürecinde öğretmen yeterliklerini gerçekleştirebilmek için öğretmenlerde ve öğretmen adaylarında bulunması gereken yeterlikler Milli Eğitim Bakanlığının 2590 sayılı Tebliğler Dergisinde 6 ana yeterlik, 31 alt yeterlik ve 233 performans göstergesinden oluşan "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri" yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. İlköğretim kademesi öğretmenlerine yönelik 14 özel alanda yeterlikler hazırlanmıştır. "Yeterlik alanları", her alanlara ait "Yeterlikler" ve her yeterliğe ait A1, A2, A3 şeklinde düzeylerinde "Performans Göstergeleri"nden oluşan "Özel Alan Yeterlikleri" belirlenmiştir (MEB, 2009).

Bu doğrultuda Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği özel alan yeterliliklerinin bilişsel koçluk yaklaşımının bölümleriyle ilişkisi ele alındığında; bilişsel koçluk yaklaşımının üç temel boyutu olan planlama, düşünme ve değerlendirme ile yeterlilik alanlarının tutarlı bir bağlam içerisinde olduğu görülmektedir. Nitekim öğrenme ve öğretme sürecinin planlama ve düzenlemenin bilişsel koçluğun planlama boyutu ile öğrenme-öğretme ortamı ve gelişimin düşünme boyutu ile, izleme ve değerlendirmenin değerlendirme boyutuyla, okul, aile ve toplumla işbirliği yapmanın planlama ve düşünme boyutlarıyla, mesleki gelişimi sağlamanın düşünme boyutuyla, dil becerisini geliştirmenin düşünme boyutuyla, bilimsel ve teknolojik gelişimin planlama ve düşünme boyutlarıyla, bireysel sorumluluklar ve sosyalleşmenin planlama ve düşünme boyutlarıyla, gelişimi izleme ve değerlendirmenin ise değerlendirme boyutuyla ilişki olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin sahip oldukları özel alan yeterlilikleri, onları etkili bir bilişsel koç haline getirecek, bu da bağımsız bireylerin yetişmesinde katkı sağlayacaktır. Bu doğrultuda araştırmanın temel amacı öğretmen adaylarının öğretmen yeterlilikleri hakkındaki görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımı bağlamında incelenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Öğretmen adaylarının bilişsel koçluk yaklaşımının planlama boyutunda öğretmen yeterlilikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
2. Öğretmen adaylarının bilişsel koçluk yaklaşımının düşünme boyutunda öğretmen yeterlilikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
3. Öğretmen adaylarının bilişsel koçluk yaklaşımının değerlendirme boyutunda öğretmen yeterlilikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesinin lisans programına kayıtlı ve halen dördüncü sınıfta öğrenimine devam etmekte olan Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği Bölümlerinde okuyan öğrencilerin öğretmen yeterlilikleri hakkındaki görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımı bağlamında inceleyen ilişkisel tarama modelinde bir çalışmadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma evrenini Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesinin 2013-2014 Bahar yarıyılında lisans programına kayıtlı ve halen dördüncü sınıfta öğrenimine devam etmekte olan Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinden 53 normal öğretim, 59 ikinci öğretim; Fen Bilgisi Öğretmenliğinden 51 normal öğretim, 63 ikinci öğretim; Sınıf Öğretmenliğinden 101 normal öğretim, 74 ikinci öğretim olmak üzere toplamda 401 öğretmen adayı oluşturmuştur.

Araştırma 2013-2014 öğretim yılı bahar döneminde Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği Bölümlerinde dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Eksik ve yanlış doldurma yüzünden değerlendirmeye alınmayan veriler çıkarıldıktan sonra toplam 222 öğretmen adayı, araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışmada evrenden örneklem alma yoluna gidilmemiş tüm gruba uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubuna ait bazı özellikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubu ve özellikleri(n=222)

	Değişken	f	%
Cinsiyet	Boş	10	4,5
	Erkek	104	46,8
	Kız	108	48,6
Yaş	Boş	7	3,2
	20-22	81	36,5
	23-25	113	50,9
	25-27	15	6,8
	27 ve üstü	6	2,7
Bölüm	Fen Bilgisi Öğretmenliği	81	36,48
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	126	56,75
	Sınıf Öğretmenliği	96	43,24
Lise Türü	Boş	6	2,7
	Düz Lise	158	71,2
	Fen Lisesi	3	1,4
	Süper lise	9	4,1
	Meslek Lisesi	6	2,7
	Anadolu Lisesi	37	16,7
	Öğretmen Lisesi	3	1,4

Tablo 1’de görüldüğü gibi, çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının % 36,48’si Fen Bilgisi Öğretmenliği, % 56,75’i Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, % 43,24’ü Sınıf Öğretmenliği bölümünde okurken, % 46,8’i erkek, % 48,6’sı kızdır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada üç veri toplama aracı kullanılmıştır. 1) Sınıf Öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımı

bağlamında incelenmesi ölçme formu. 2) Sosyal Bilgisi Öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımı bağlamında incelenmesi ölçme formu. 3) Fen Bilgisi Öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımı bağlamında incelenmesi ölçme formu kullanılmıştır.

Araştırmada ölçme aracı olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından “*Temel Eğitime Destek Projesi*” kapsamında geliştirilen özel alan yeterliklerinin gerçekleştirilmesinde yeterliklerin alt (A1), orta (A2), üst (A3) seviyelerinde ilişki durumunu görebilmek için orta düzey olan A2 performans göstergelerinin aslına sadık kalınarak beşli Likert tipi bir forma dönüştürülerek uygulanmıştır.

Sınıf Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Görüşlerinin Bilişsel Koçluk Yaklaşımı Bağlamında İncelenme Ölçme Formu. Sınıf Öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımı bağlamında incelenmesi formu hazırlanırken öncelikle bilişsel farkındalık becerilerinin öğretiminde kullanılan bir yöntem olan bilişsel koçluğun planlama, düşünme ve değerlendirme ve öğretmen yeterliliklerini içerisinde barındıran ve kapsam geçerliliğini sağlayacak 25 madde oluşturulmuştur. İlgili maddeler oluşturulurken Milli Eğitim Bakanlığı'nın resmi internet sitesinde yer alan Sınıf Öğretmenliği özel alan yeterliliklerine ve bu yeterliliklerinin bilişsel koçluk bağlamında uyumuna dikkat edilmiş, bu doğrultuda özel alan yeterlilikleri ile bilişsel koçluk yaklaşımının ilişkilendirildiği bir rubrikten yararlanılmıştır. Formun geçerlik çalışması için alanyazın taraması yapılmış ve 3 uzmanın görüşü alınmıştır. Alınan görüşler doğrultusunda forma son şekli verilmiştir. Form 5'li Likert şeklinde, tamamen katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum ve hiç katılmıyorum şeklinde değerlendirilmiştir. Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .95'tir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Görüşlerinin Bilişsel Koçluk Yaklaşımı Bağlamında İncelenme Ölçme Formu. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımı bağlamında incelenme formu hazırlanırken öncelikle bilişsel farkındalık becerilerinin öğretiminde kullanılan bir yöntem olan bilişsel koçluğun planlama, düşünme ve değerlendirme ve öğretmen yeterliliklerini içerisinde barındıran ve kapsam geçerliliğini sağlayacak 31 madde oluşturulmuştur. İlgili maddeler oluşturulurken Milli Eğitim Bakanlığı'nın resmi internet sitesinde yer alan Sosyal Bilgiler Öğretmenliği özel alan yeterliliklerine ve bu yeterliliklerinin bilişsel koçluk bağlamında uyumuna dikkat edilmiş, bu doğrultuda özel alan yeterlilikleri ile bilişsel koçluk yaklaşımının ilişkilendirildiği bir rubrikten yararlanılmıştır. Formun geçerlik çalışması için alanyazın taraması yapılmış ve 3 uzmanın görüşü alınmıştır. Alınan görüşler doğrultusunda forma son şekli verilmiştir. Form 5'li Likert şeklinde, tamamen katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum ve hiç katılmıyorum şeklinde değerlendirilmiştir. Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .96'dır.

Fen Bilgisi Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Görüşlerinin Bilişsel Koçluk Yaklaşımı Bağlamında İncelenme Ölçme Formu. Fen Bilgisi Öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımı bağlamında incelenme formu hazırlanırken öncelikle bilişsel farkındalık becerilerinin öğretiminde kullanılan bir yöntem olan bilişsel koçluğun planlama, düşünme ve değerlendirme ve öğretmen yeterliliklerini içerisinde barındıran ve kapsam geçerliliğini sağlayacak 25 madde oluşturulmuştur. İlgili maddeler oluşturulurken Milli Eğitim

Bakanlığı'nın resmi internet sitesinde yer alan Fen Bilgisi Öğretmenliği özel alan yeterliliklerine ve bu yeterliliklerinin bilişsel koçluk bağlamında uyumuna dikkat edilmiş, bu doğrultuda özel alan yeterlilikleri ile bilişsel koçluk yaklaşımının ilişkilendirildiği bir rubrikten yararlanılmıştır. Formun geçerlik çalışması için alanyazın taraması yapılmış ve 3 uzmanın görüşü alınmıştır. Alınan görüşler doğrultusunda forma son şekli verilmiştir. Form 5'li Likert şeklinde, tamamen katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum ve hiç katılmıyorum şeklinde değerlendirilmiştir. Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .95'tir.

BULGULAR

Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımı bağlamında incelenmesine ilişkin ölçme formlarından elde edilen şekilde sunulmuştur.

Sınıf Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Görüşlerinin Bilişsel Koçluk Yaklaşımı Bağlamında İncelenmesi

Araştırmanın ilk sorusu; "Öğretmen adaylarının bilişsel koçluk yaklaşımına dayalı öğretmen yeterlilikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu soruya cevap olarak, öğretmen adaylarından elde edilen veriler, betimleyici istatistik kullanılarak analiz edilmiştir. Bu kapsamda, sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımının planlama boyutunun oluşturulmasına ilişkin ifadeler katılma düzeyleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin bilişsel koçluk yaklaşımının planlama boyutuna ilişkin görüşlerinin frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

Maddeler							x	S
	Boş	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum		
Gelişim özelliklerini dikkate alarak materyal seçer	4	1	4	3	32	52	4,23	1,20
Gelişim özellikleri bakımından farklılık gösteren öğrencileri dikkate alarak öğretim yöntemi ve tekniklerini çeşitlendirir	2	-	4	4	33	53	4,34	.99
Öğrenme öğretme sürecinde ilköğretim kurumları rehberlik programlarında yer alan etkinlikleri çeşitlendirir	3	-	7	7	33	46	4,14	1.15
Öğretim yöntemi ve tekniklerini ve eğitim ortamını özel gereksinimli, öğrencilere göre uyarlayarak etkinlikler düzenler	2	2	9	12	35	36	3,92	1.18
Öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştirmek için öğretim kazanımlarına uygun eğitim araç ve gereçleri çeşitlendirir	4	2	1	7	29	53	4,23	1.21
Bireysel ve meslekî gelişimi için profesyonel çalışma gruplarına ve hizmet içi eğitim programlarına gönüllü ve etkili bir biçimde katılır	2	1	7	14	28	44	4,05	1.15
Meslekî gelişimine yönelik çeşitli yayınları izler	2	2	6	8	33	44	4,41	3.16
Mevzuatla ilgili gelişmeleri izler, eğitim paydaşları ile paylaşır	4	3	8	6	28	47	4,00	1.36
Öğrencilerin meslekî tercihte bulunmalarını sağlamak amacıyla meslek sahibi olmanın önemi ve meslek sahibi olmayı gerektiren nitelikleri fark etmelerini sağlar	3	2	4	8	29	54	4,17	1.20

Tablo 2'ye göre öğretmen adaylarının bilişsel koçluğun planlama kategorisinde tamamen katılıyorum düzeyinde en fazla frekansa (f=54) sahip madde “Öğrencilerin mesleki tercihte bulunmalarını sağlamak amacıyla meslek sahibi olmanın önemi ve meslek sahibi olmayı gerektiren nitelikleri fark etmelerini sağlar” ifadesiyken; hiç katılmıyorum düzeyinde en fazla frekansa (f=3) sahip madde “Mevzuatla ilgili gelişmeleri izler, eğitim paydaşları ile paylaşır” ifadesidir. Bununla birlikte öğretmen adayları bilişsel koçluğun planlama kategorisinde “Gelişim özellikleri bakımından farklılık gösteren öğrencileri dikkate alarak öğretim yöntem ve tekniklerini çeşitlendirir” maddesine aritmetik ortalama 4.34 ortalama ile en yüksek katılımı gösterirken “Öğretim yöntem ve tekniklerini ve eğitim ortamını özel gereksinimli, öğrencilere göre uyarlayarak etkinlikler düzenler” maddesine aritmetik ortalama 3.92 ortalama ile en düşük katılımı göstermişlerdir.

Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımının düşünme boyutunun oluşturulmasına ilişkin ifadelerle katılma düzeyleri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin bilişsel koçluk yaklaşımının düşünme boyutuna ilişkin görüşlerinin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

Maddeler	Boş	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	x	S
Öğrencilerin öğrenme stilleri, bilişsel stilleri ve derse ilişkin tutumları gibi bireysel özellikleri dikkate alarak öğrenme ortamlarını düzenler	3	1	3	4	29	59	4,32	1,11
Öğrencilerin özgün ürünler üretmelerine olanak sağlar	3	1	7	7	30	48	4,13	1,20
Öğrencilerin yorumlama, değerlendirme, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik bireysel veya grup etkinliklerini çeşitlendirir	2	3	2	5	27	57	4,32	1,11
Öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmek için merak etme, veri toplama, sonuç çıkarma ve sonuçları değerlendirme basamakları hedef alan probleme dayalı öğrenme, buluş gibi çeşitli stratejileri içeren etkinlikler düzenler	2	2	5	9	34	44	4,11	1,13
Öğrencilerin akıl yürütme becerilerinin geliştirebilmesi için farklı gelişim aşamalarını ve bireysel ihtiyaçlarını dikkate alarak etkinlikleri çeşitlendirir	2	1	6	8	30	49	4,19	1,11
Eğitim paydaşları ile işbirliği yaparak, okulda ekip ruhunun geliştirilmesini destekler	5	3	4	5	23	56	4,15	1,38
Öğrencilerin öğretim süreci ve günlük iletişimlerinde beden dilini kullanmalarını geliştirmeye yönelik çeşitli etkinlikler düzenler	4	-	4	5	29	54	4,26	1,18
Öğrencilerin bilimsel kavramları doğru ve etkin kullanmalarını sağlamak için çeşitli yöntemler kullanır.	3	1	4	5	36	47	4,20	1,13
Öğrencileri düşünce ve izlenimlerini ifade ederken bilimsel kavramları kullanmaya yönlendirir.	3	1	5	10	27	50	4,16	1,19
Sınıfta etkili iletişim ortamı sağlar	3	2	2	5	25	58	4,33	1,16

Tablo 3'e göre öğretmen adaylarının bilişsel koçluğun düşünme kategorisinde tamamen katılıyorum düzeyinde en fazla frekansa (f=59) sahip madde “Öğrencilerin öğrenme stilleri, bilişsel stilleri ve derse ilişkin tutumları gibi bireysel özellikleri dikkate alarak öğrenme ortamlarını düzenler” ifadesiyken; hiç katılmıyorum düzeyinde en fazla frekansa (f=3) sahip madde “Öğrencilerin yorumlama, değerlendirme, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik bireysel veya grup etkinliklerini çeşitlendirir

ve Eğitim paydaşları ile işbirliği yaparak, okulda ekip ruhunun geliştirilmesini destekler” ifadeleridir. Bununla birlikte öğretmen adayları bilişsel koçluğun düşünme kategorisinde “Sınıfta etkili iletişim ortamı sağlar” maddesine aritmetik ortalama 4.33 ortalama ile en yüksek katılımı gösterirken, “Öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmek için merak etme, veri toplama, sonuç çıkarma ve sonuçları değerlendirme basamakları hedef alan probleme dayalı öğrenme, buluş gibi çeşitli stratejileri içeren etkinlikler düzenler” maddesine aritmetik ortalama 4.11 ortalama ile en düşük katılımı göstermişlerdir.

Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımının değerlendirme boyutunun oluşturulmasına ilişkin ifadelere katılma düzeyleri Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin bilişsel koçluk yaklaşımının değerlendirme boyutuna ilişkin görüşlerinin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

Maddeler	Boş	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	X	S
Öğrencilerin gelişim düzeylerini izlemeye yönelik ürün değerlendirmenin yanında süreç değerlendirmesini de düzenli olarak kullanır.	2	2	5	8	22	57	4,26	1,16
Ölçme verileri doğrultusunda öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmelerine olanak tanır.	2	3	5	12	36	38	3,99	1,16
Ölçme sonuçlarını göz önünde bulundurarak, öğrencilerin yeni öğrenme hedefleri belirlemelerine rehberlik eder.	2	1	7	11	29	46	4,10	1,14
Ölçme değerlendirme etkinliklerinden elde ettiği veriler ışığında öz değerlendirme yaparak bu sonuçlara göre öğrenme sürecini öğrencileriyle birlikte düzenler.	2	2	6	10	32	44	4,08	1,15
Öğrencilerin bir öğrenci ve vatandaş olarak görev ve sorumluluklarına ilişkin öz değerlendirme yapmalarını sağlar	3	1	5	4	30	53	4,25	1,16
Öğrencilerin kendi yaşamlarındaki zaman, olay ve değişimleri gösteren zaman çizelgeleri oluşturmalarını ister	4	2	5	5	32	48	4,11	1,27

Tablo 4’e göre öğretmen adaylarının bilişsel koçluğun değerlendirme kategorisinde tamamen katılıyorum düzeyinde en fazla frekansa (f= 57) sahip madde “Öğrencilerin gelişim düzeylerini izlemeye yönelik ürün değerlendirmenin yanında süreç değerlendirmesini de düzenli olarak kullanır.” ifadesiyken; hiç katılmıyorum düzeyinde en fazla frekansa (f=3) sahip madde “Ölçme verileri doğrultusunda öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmelerine olanak tanır.” ifadesidir. Bununla birlikte öğretmen adayları bilişsel koçluğun değerlendirme kategorisinde “Öğrencilerin gelişim düzeylerini izlemeye yönelik ürün değerlendirmenin yanında süreç değerlendirmesini de düzenli olarak kullanır.” maddesine aritmetik ortalama 4.26 ortalama ile en yüksek katılımı gösterirken “Ölçme verileri doğrultusunda öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmelerine olanak tanır” maddesine aritmetik ortalama 3.99 ortalama ile en düşük katılımı göstermişlerdir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Görüşlerinin Bilişsel Koçluk Yaklaşımı Bağlamında İncelenmesi

Araştırmanın ilk sorusu; “Öğretmen adaylarının bilişsel koçluk yaklaşımına dayalı öğretmen yeterlilikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu soruya yanıt olarak, öğretmen adaylarından elde edilen veriler, betimleyici istatistik kullanılarak analiz edilmiştir. Bu kapsamda, sosyal bilgiler öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımının planlama boyutunun oluşturulmasına ilişkin ifadeler katılma düzeyleri Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin bilişsel koçluk yaklaşımının planlama boyutuna ilişkin görüşlerinin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

Maddeler	Bilişsel Koçluk Yaklaşımı						x	S
	Boş	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum		
Öğretim sürecini, öğrencilerin, hazır bulunuşlukları gelişim düzeyleri gibi bireysel farklılıklarına uygun olarak özgün bir şekilde planlar	1	2	5	4	23	13	3,77	1,20
Mevcut yazılı, görsel ve işitsel materyalleri, içeriğe, öğrencilerin gelişimine ve hazır bulunuşluk düzeylerine göre öğretim programına uygun bir şekilde geliştirir	1	3	6	12	15	11	3,46	1,27
Demokrasinin temel ilkelerini ve demokratik yönetim anlayışını kavratmaya yönelik etkinlikleri öğrencinin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda çeşitlendirir	1	4	10	6	15	12	3,38	1,39
Öğretim sürecindeki etkinlikleri, öğretim yöntem ve tekniklerini özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere göre uyarlar	1	6	6	7	20	8	3,31	1,35
Öğrencilerin gelişimlerini izlemek ve değerlendirmek amacıyla kullanacağı araç ve yöntemleri tekniğine dikkat ederek hazırlar	3	-	8	14	11	12	3,38	1,36
Öğrencilerin ulusal bayram ve tören etkinliklerine hazırlanmalarına rehberlik eder	3	2	5	11	13	14	3,48	1,44

Tablo 5’e göre öğretmen adaylarının bilişsel koçluğun planlama kategorisinde tamamen katılıyorum düzeyinde en fazla frekansa (f=14) sahip madde “Öğrencilerin ulusal bayram ve tören etkinliklerine hazırlanmalarına rehberlik eder” ifadesiyken; hiç katılmıyorum düzeyinde en fazla frekansa (f=6) sahip madde “Öğretim sürecindeki etkinlikleri, öğretim yöntem ve tekniklerini özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere göre uyarlar” ifadesidir. Bununla birlikte öğretmen adayları bilişsel koçluğun planlama kategorisinde “Öğretim sürecini, öğrencilerin, hazır bulunuşlukları gelişim düzeyleri gibi bireysel farklılıklarına uygun olarak özgün bir şekilde planlar” maddesine aritmetik ortalama 3.77 ortalama ile en yüksek katılımı gösterirken “Öğretim sürecindeki etkinlikleri, öğretim yöntem ve tekniklerini özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere göre uyarlar” maddesine aritmetik ortalama 3.31 ortalama ile en düşük katılımı göstermişlerdir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımının düşünme boyutunun oluşturulmasına ilişkin ifadeler katılma düzeyleri Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin bilişsel koçluk yaklaşımının düşünme boyutuna ilişkin görüşlerinin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

Maddeler	Boş	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	x	S
Öğrencilerin kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmelerini sağlayan çeşitli etkinlikler hazırlar	1	3	11	8	13	12	3,35	1,36
İnsan, yer ve çevre etkileşimini fark etmelerine yönelik öğrencilerin çeşitli etkinlikler yapmalarını sağlar	2	5	7	5	19	10	3,33	1,44
Örnek olaylardan yola çıkarak öğrencilerin, insan, yer ve çevre etkileşiminde karşılaşılan sorunları fark etmelerini sağlar.	1	4	11	10	10	12	3,25	1,39
Öğrencilerin mekân algılama becerisi kazandırmaya yönelik farklı etkinlikler düzenler.	1	4	6	11	14	12	3,44	1,33
Öğrencilerin girişimcilik becerisini geliştirecek etkinlikler düzenlemelerini sağlar.	2	6	4	11	13	12	3,31	1,47
Öğrencilerin ilgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, bilgi, beceri ve kişilik özelliklerini belirlemelerini sağlar.	1	2	8	12	12	13	3,48	1,28
Öğrencilerin temel hak ve sorumluluk ilişkisini kavramaya yönelik edindikleri, bilgileri gerçek yaşamla ilişkilendirmelerini sağlar.	1	6	4	14	12	11	3,31	1,37
Öğrencilerin bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunmalarını sağlar.	1	3	10	10	12	12	3,35	1,34
Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik çeşitli etkinlikler düzenler	2	4	7	8	19	8	3,29	1,36
Çevrenin ekonomik, sosyal ve eğitim bakımlarından ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik toplumla birlikte çözümler üretir.	2	4	7	10	14	11	3,31	1,41
Millî, manevi, evrensel ve etik değerlerin korunmasını gerektiğinin içselleştirilmesini sağlayacak etkinlikler düzenlenmesinde yakın çevresindeki kişi, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapar	2	4	7	8	13	14	3,42	1,47
Bilimsel ve eğitimle ilgili süreli yayınları takip eder.	3	5	8	9	13	10	3,13	1,51
Sosyal bilgiler öğretimi ile ilgili konferans, açık oturum, bilimsel toplantı ve seminerlere dinleyici olarak katılır.	2	2	10	7	12	15	3,46	1,44
Mesleki gelişimine yönelik araştırmalarında bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerini dikkate alır.	2	7	5	10	12	12	3,23	1,51

Tablo 6'ya göre öğretmen adaylarının bilişsel koçluğun düşünme kategorisinde tamamen katılıyorum düzeyinde en fazla frekansa (f=15) sahip madde "Sosyal bilgiler öğretimi ile ilgili konferans, açık oturum, bilimsel toplantı ve seminerlere dinleyici olarak katılır" ifadesiyken; hiç katılmıyorum düzeyinde en fazla frekansa (f=7) sahip madde "Mesleki gelişimine yönelik araştırmalarında bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerini dikkate alır" ifadesidir. Bununla birlikte öğretmen adayları bilişsel koçluğun düşünme kategorisinde "Öğrencilerin ilgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, bilgi, beceri ve kişilik özelliklerini belirlemelerini sağlar." maddesine aritmetik ortalama 3.48 ortalama ile en yüksek katılımı gösterirken "Bilimsel ve eğitimle ilgili süreli yayınları takip eder." maddesine aritmetik ortalama 3.13 ortalama ile en düşük katılımı göstermişlerdir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımının değerlendirme boyutunun oluşturulmasına ilişkin ifadelerle katılma düzeyleri Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin bilişsel koçluk yaklaşımının değerlendirme boyutuna ilişkin görüşlerinin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

Maddeler	Katılım Durumları						X	S
	Boş	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum		
Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin öğretim sürecindeki sosyal ve iletişim becerilerini izleyerek kayıt altına alır.	2	2	8	11	14	11	3,38	1,34
Ölçme ve değerlendirme çalışmalarında programdaki kazanımları dikkate alarak öğrencileri değerlendirmeyi amaçlar.	2	3	4	15	13	11	3,40	1,33
Öğrencilerin süreç sırasındaki gelişimlerini izlemek, süreç sonundaki durumlarını belirlemek amacıyla ölçme ve değerlendirme yapar.	2	4	5	10	19	8	3,33	1,34
Öğrencilerin gelişimlerini farklı boyutlarıyla değerlendirmek amacıyla çeşitli ölçme değerlendirme araç ve yöntemleri kullanır.	2	7	7	5	13	14	3,29	1,58
Öğrencileri ve velileri ölçme ve değerlendirmenin amaçları, araçları ve yöntemleri konusunda bilgilendirir.	2	4	11	10	9	12	3,17	1,46
Ölçme sonuçlarını göz önünde bulundurarak, öğrencilerin yeni öğrenme hedefleri belirlemelerine rehberlik eder.	2	4	11	5	16	10	3,23	1,44
Ölçme değerlendirme etkinliklerinden elde ettiği veriler ışığında öz değerlendirme yaparak bu sonuçlara göre öğrenme sürecini öğrencileriyle birlikte düzenler.	2	4	10	12	9	11	3,15	1,42
Öğrencilerin becerilerinin gelişiminin izlenmesi konusunda ailelerle iş birliği yapar.	2	7	7	11	11	10	3,08	1,48
Öğretmenlik mesleği yeterlilikleri temelinde yansız biçimde öz değerlendirme yapar.	2	7	7	6	10	16	3,31	1,61
Meslektaşlarının eleştirilen ve önerileri doğrultusunda mesleki gereksinimlerini belirler.	2	3	10	10	13	10	3,23	1,38
Araştırma, planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinde teknolojiden yararlanır.	3	6	8	9	10	12	3,10	1,57

Tablo 7'ye göre öğretmen adaylarının bilişsel koçluğun değerlendirme kategorisinde tamamen katılıyorum düzeyinde en fazla frekansa (f=16) sahip madde "Öğretmenlik mesleği yeterlilikleri temelinde yansız biçimde öz değerlendirme yapar." ifadesiyken; hiç katılmıyorum düzeyinde en fazla frekansa (f=7) sahip madde "Öğrencilerin becerilerinin gelişiminin izlenmesi konusunda ailelerle iş birliği yapar, Öğrencilerin gelişimlerini farklı boyutlarıyla değerlendirmek amacıyla çeşitli ölçme değerlendirme araç ve yöntemleri kullanır ve Öğretmenlik mesleği yeterlilikleri temelinde yansız biçimde öz değerlendirme yapar" ifadeleridir. Bununla birlikte öğretmen adayları bilişsel koçluğun değerlendirme kategorisinde "Ölçme ve değerlendirme çalışmalarında programdaki kazanımları dikkate alarak öğrencileri değerlendirmeyi amaçlar." maddesine aritmetik ortalama 3.40 ortalama ile en yüksek katılımı gösterirken "Öğrencilerin becerilerinin gelişiminin izlenmesi konusunda ailelerle iş birliği yapar" maddesine aritmetik ortalama 3.08 ortalama ile en düşük katılımı göstermişlerdir.

Fen Bilgisi Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Görüşlerinin Bilişsel Koçluk Yaklaşımı Bağlamında İncelenmesi

Araştırmanın ilk sorusu; “Öğretmen adaylarının bilişsel koçluk yaklaşımına dayalı öğretmen yeterlilikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu soruya yanıt olarak, öğretmen adaylarından elde edilen veriler, betimleyici istatistik kullanılarak analiz edilmiştir. Bu kapsamda, fen bilgisi öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımının planlama boyutunun oluşturulmasına ilişkin ifadeler katılma düzeyleri Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin bilişsel koçluk yaklaşımının planlama boyutuna ilişkin görüşlerinin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

Maddeler						X	S	
	Boş	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum			Tamamen Katılıyorum
Öğretim sürecini, fen ve teknoloji dersi öğretim programı doğrultusunda öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini, gelişim düzeylerini ve öğrenme stillerini dikkate alarak planlar	1	4	9	41	46	4,07	,86	
Öğrenme ortamını, öğrencilerin ilgi, yetenek ve gereksinimlerini, becerilerini ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak düzenler	1	9	8	40	23	3,93	,97	
Etkinlikleri gerçekleştirirken ortama uygun gerekli güvenlik önlemlerinin alınmasında meslektaşları ile işbirliği yapar.	2	1	7	5	46	20	3,88	1,07
Etkinlikleri gerçekleştirirken öğrencilerin bireysel çalışmalarına göre almış oldukları güvenlik uygulamalarını denetleyerek alışkanlık haline getirmelerini sağlar.	2	1	3	10	34	31	4,05	1,08
Öğretimindeki etkinlikleri, öğretim yöntem ve tekniklerini özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere göre uyarlar.	2	2	5	15	36	21	3,78	1,12
Okulun kültür merkezi haline getirilmesinde okulun güçlü ve zayıf yönlerini belirlenmesi ve okul gelişim planının hazırlanmasında destek olur.	2	2	5	12	32	28	3,90	1,16
Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde iş birliği yapılabilecek TÜBİTAK, Bilim Merkezleri, Kütüphaneler, Müzeler, Fabrikalar, STK ve teknopark gibi kurum ve kuruluşları belirleyerek eğitim gezileri düzenler.	2	1	3	10	44	21	3,93	1,02
Hayat boyu karşılaştığı sorunlar ve her türlü çalışmalarında, bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerini uygular	2	-	5	11	37	26	3,96	1,05

Tablo 8’e göre öğretmen adaylarının bilişsel koçluğun planlama kategorisinde tamamen katılıyorum düzeyinde en fazla frekansa (f=46) sahip madde “Öğretim sürecini, fen ve teknoloji dersi öğretim programı doğrultusunda öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini, gelişim düzeylerini ve öğrenme stillerini dikkate alarak planlar” ifadesiyken; hiç katılmıyorum düzeyinde en fazla frekansa (f=2) sahip madde “Öğretimindeki etkinlikleri, öğretim yöntem ve tekniklerini özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere göre uyarlar ve Okulun kültür merkezi haline getirilmesinde okulun güçlü ve zayıf yönlerini belirlenmesi ve okul gelişim planının hazırlanmasında destek olur” ifadeleridir. Bununla birlikte öğretmen adayları bilişsel koçluğun planlama kategorisinde “Öğretim sürecini, fen ve teknoloji dersi öğretim programı doğrultusunda öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini, gelişim düzeylerini ve öğrenme stillerini dikkate alarak planlar” maddesine aritmetik ortalama 4.07 ortalama ile en yüksek katılımı gösterirken

“Öğretimindeki etkinlikleri, öğretim yöntem ve tekniklerini özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere göre uyarlar.” maddesine aritmetik ortalama 3.78 ortalama ile en düşük katılımı göstermişlerdir.

Fen bilgisi öğretmenliği öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımının düşünme boyutunun oluşturulmasına ilişkin ifadelerle katılma düzeyleri Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin bilişsel koçluk yaklaşımının düşünme boyutuna ilişkin görüşlerinin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

Maddeler							X	S
	Boş	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum		
Fen öğretimini desteklemek amacıyla yazılım, internet siteleri gibi teknolojik araçları seçerek düzenli bir şekilde kullanır.	-	3	7	8	38	25	3,93	1,04
Öğrencilere içinde yaşadığı çevreyi tanıma ve inceleme merakını geliştirmek için drama, analogi ve model oluşturma gibi çeşitli sınıf içi etkinliklerinin yanında, çevre gezileri gibi sınıf dışı etkinlikler düzenler.	-	-	6	7	32	26	3,96	,91
Öğrencilere bilimsel araştırmaların önemini kavramaları ve bilimsel süreç becerilerini geliştirmeleri için araştırma yapacakları konuyu, izleyecekleri genel sistematiği ve kullanacakları materyalleri belirleme sürecinde rehberlik eder.	-	-	9	10	37	25	3,96	,94
Öğrencilerin, bilimin gerekliliği, bilimsel yöntemler kullanılarak gelişimi ve bilim insanlarının bilim tarihine olan katkılarını kavramaları için drama, poster ve broşür hazırlama gibi okul içi çeşitli etkinlikler düzenler.	-	2	6	15	39	19	3,83	,95
Öğrencilerin, eleştirel düşünmenin bilimsel yöntemi uygulamanın bir parçası olduğunu anlamaları için bireysel ve grup olarak araştırmalar yapmalarını sağlar.	-	1	10	11	37	22	3,85	1,00
Öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik bireysel veya grup etkinliklerini çeşitlendirir.	1	-	8	11	40	21	3,88	,99
Öğrencilerin problem çözüme becerilerini geliştirmek için merak etme, veri toplama, sonuç çıkarma ve sonuçları değerlendirme basamakları hedef alan probleme dayalı öğrenme, buluş gibi çeşitli stratejileri içeren etkinlikler düzenler.		1	8	11	35	26	3,95	,98
Öğrencileri düşünce ve izlenimlerini ifade ederken bilimsel kavramları doğru kullanmaya yönlendirir.	1	4	1	10	45	20	3,90	1,03
Öğrencilerin bilim ve teknoloji alanlarındaki kavram yanlışlarını belirlemek ve gidermek için kavram haritaları, kavram ağları, anlam çözümleme tabloları ve kavram metinleri gibi çeşitli teknikleri kullanır.		1	3	8	33	36	4,23	,87
Öğrencilerine, öğrenme sürecinde, çeşitli etkinlikler veya örneklerle, bilimin teknolojik gelişmelere, teknolojik gelişmelerinde bilimsel gelişmelere kaynaklık ettiği fikrini kazandırır		2	4	10	35	30	4,05	1,02
Bilimsel ve eğitimle ilgili süreli yayınları takip eder.	2	-	3	6	34	36	4,20	1,01
Bilim ve fen öğretimi ile ilgili konferans, açık oturum, bilimsel toplantı ve seminerlere dinleyici olarak katılır.	3	-	3	10	34	31	4,04	1,12

Tablo 9’a göre öğretmen adaylarının bilişsel koçluğun düşünme kategorisinde tamamen katılıyorum düzeyinde en fazla frekansa (f=36) sahip madde “Öğrencilerin bilim ve teknoloji alanlarındaki kavram yanlışlarını belirlemek ve gidermek için kavram haritaları, kavram ağları, anlam çözümleme tabloları ve kavram metinleri gibi çeşitli teknikleri kullanır ve bilimsel ve eğitimle ilgili süreli yayınları takip eder” ifadeleriyle; hiç katılmıyorum

düzeyinde en fazla frekansa ($f=4$) sahip madde “Öğrencileri düşünce ve izlenimlerini ifade ederken bilimsel kavramları doğru kullanmaya yönlendirir” ifadesidir. Bununla birlikte öğretmen adayları bilişsel koçluğun düşünme kategorisinde “Öğrencilerin bilim ve teknoloji alanlarındaki kavram yanlışlarını belirlemek ve gidermek için kavram haritaları, kavram ağları, anlam çözümleme tabloları ve kavram metinleri gibi çeşitli teknikleri kullanır.” maddesine aritmetik ortalama 4.23’le en yüksek katılımı gösterirken “Öğrencilerin, bilimin gerekliliği, bilimsel yöntemler kullanılarak gelişimi ve bilim insanların bilim tarihine olan katkıları kavramaları için drama, poster ve broşür hazırlama gibi okul içi çeşitli etkinlikler düzenler.” maddesine aritmetik ortalama 3.83’le en düşük katılımı göstermişlerdir.

Fen bilgisi öğretmenliği, öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımının değerlendirme boyutunun oluşturulmasına ilişkin ifadeler katılma düzeyleri Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin bilişsel koçluk yaklaşımının değerlendirme boyutuna ilişkin görüşlerinin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

Maddeler	Boş	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	x	S
Öğrencilerin gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik ürün değerlendirmenin yanında süreç değerlendirmeyi de düzenli olarak kullanır.	2	3	7	11	30	28	3,83	1,24
Öğrencilerin gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik soru formatlarını ve ölçme tekniklerini çeşitlendirir.	2	-	4	7	39	29	4,07	1,02
Dereceli puanlama anahtarıyla öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmesine olanak tanır.	3	-	4	11	37	26	3,94	1,12
Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri temelinde, meslektaş ve yönetici gibi paydaşlarının görüşlerini alarak düzenli bir şekilde öz değerlendirme yapar.	4	3	8	8	32	26	3,72	1,37
Araştırma, planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinde teknolojiden yararlanır.	2	2	4	10	35	28	3,95	1,13
Toplam								

Tablo 10’a göre öğretmen adaylarının bilişsel koçluğun değerlendirme kategorisinde tamamen katılıyorum düzeyinde en fazla frekansa ($f=28$) sahip madde “Öğrencilerin gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik soru formatlarını ve ölçme tekniklerini çeşitlendirir ” ifadesiyken; hiç katılmıyorum düzeyinde en fazla frekansa ($f=3$) sahip madde “Öğrencilerin gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik ürün değerlendirmenin yanında süreç değerlendirmeyi de düzenli olarak kullanır ve Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri temelinde, meslektaş ve yönetici gibi paydaşlarının görüşlerini alarak düzenli bir şekilde öz değerlendirme yapar ” ifadeleridir. Bununla birlikte öğretmen adayları bilişsel koçluğun değerlendirme kategorisinde “Öğrencilerin gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik soru formatlarını ve ölçme tekniklerini çeşitlendirir.” maddesine aritmetik ortalama 4.07’le en yüksek katılımı gösterirken “Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri temelinde, meslektaş ve yönetici gibi paydaşlarının görüşlerini alarak düzenli bir şekilde öz değerlendirme yapar” maddesine aritmetik ortalama 3.72’le en düşük katılımı göstermişlerdir.

TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Bilişsel koçluk, öğretmenlerin öğretim becerilerini etkili bir şekilde kullanmasına dayalı bir yaklaşımdır. Literatüre bakıldığında, araştırmacılar en etkili öğrencilerin kendi kendilerini idare eden öğrenciler olduğu konusunda hem fikirdirler (Butler & Winne, 1995, 245). Öğrencileri kendi kendilerini idare eden kişi konumuna getirmede öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Öğrenmeyi öğrenen, kendi kendine öğrenme sürecinin kontrolünü elinde bulunduran, bağımsız öğrenenleri yetiştirmekte olan öğretmenler, önemli görevler üstlenmişlerdir. Bu doğrultuda araştırma sonuçlarına bakıldığında, öğretim sürecinde aktif bir rol alan öğretmenlerin, bilişsel koçluk hakkındaki görüşleri, onların öğretim sürecindeki bilişsel farkındalık becerilerini benimsemeleri hakkında da önemli ipuçları vermektedir.

Öğretmen adayları, bilişsel koçluğun planlama boyutuna ilişkin öğretmen yeterlilikleri hakkındaki görüşlerini; “Okulun kültür merkezi haline getirilmesinde okulun güçlü ve zayıf yönlerini belirlenmesi ve okul gelişim planının hazırlanmasında destek olur.”, “Gelişim özellikleri bakımından farklılık gösteren öğrencileri dikkate alarak öğretim yöntem ve tekniklerini çeşitlendirir.”, “Öğretim yöntem ve tekniklerini ve eğitim ortamını özel gereksinimli, öğrencilere göre uyarlayarak etkinlikler düzenler.”, “Öğretim sürecini, öğrencilerin, hazırbulunuşlukları gelişim düzeyleri gibi bireysel farklılıklarına uygun olarak özgün bir şekilde planlar.”, “Mevcut yazılı, görsel ve işitsel materyalleri, içeriğe, öğrencilerin gelişimine ve hazırbulunuşluk düzeylerine göre öğretim programına uygun bir şekilde geliştirir.” ve “Öğretim sürecini, fen ve teknoloji dersi öğretim programı doğrultusunda öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini, gelişim düzeylerini ve öğrenme stillerini dikkate alarak planlar.”....., şeklinde belirtirken, düşünme boyutuna ilişkin görüşlerini; “Öğrencilerin öğrenme stilleri, bilişsel stilleri ve derse ilişkin tutumları gibi bireysel özellikleri dikkate alarak öğrenme ortamlarını düzenler”, “Öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmek için merak etme, veri toplama, sonuç çıkarma ve sonuçları değerlendirme basamakları hedef alan probleme dayalı öğrenme, buluş gibi çeşitli stratejileri içeren etkinlikler düzenler.”, “Öğrencilerin bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunmalarını sağlar.”, “ Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik çeşitli etkinlikler düzenler” ..., şeklinde belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının bilişsel koçluğun değerlendirme boyutunda öğretmen yeterlilikleri hakkındaki görüşlerini ilişkin görüşleri ise; “Öğrencilerin gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik ürün değerlendirmenin yanında süreç değerlendirmeyi de düzenli olarak kullanır”, “Öğrencilerin gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik soru formatlarını ve ölçme tekniklerini çeşitlendirir.”.... şeklindedir.

Bilişsel koçluğun planlama boyutuna ilişkin öğretmen yeterlilikleri hakkındaki maddeler incelendiğinde; sınıf öğretmenliği bölümündeki öğrenciler en yüksek katılımı “Gelişim özellikleri bakımından farklılık gösteren öğrencileri dikkate alarak öğretim yöntem ve tekniklerini çeşitlendirir” ifadesinde gösterirken, en az katılımıysa “Öğretim yöntem ve tekniklerini ve eğitim ortamını özel gereksinimli, öğrencilere göre uyarlayarak etkinlikler düzenler” ifadesinde göstermişlerdir. Sosyal bilgiler öğretmenliği bölümündeki öğrenciler en yüksek katılımı “Öğretim sürecini, öğrencilerin, hazır bulunuşlukları gelişim düzeyleri gibi bireysel farklılıklarına uygun olarak özgün bir şekilde planlar” ifadesinde gösterirken, en az katılımıysa “Öğretim sürecindeki etkinlikleri, öğretim yöntem ve tekniklerini özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere göre uyarlar” ifadesinde

göstermişlerdir. Fen bilgisi öğretmenliği bölümündeki öğrenciler en yüksek katılımı “Öğretim sürecini, fen ve teknoloji dersi öğretim programı doğrultusunda öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini, gelişim düzeylerini ve öğrenme stillerini dikkate alarak planlar” ifadesinde gösterirken, en az katılımıysa “Öğretimdeki etkinlikleri, öğretim yöntem ve tekniklerini özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere göre uyarlar” ifadesine hiç katılmadıkları belirlenmiştir.

Bilişsel koçluğun düşünme boyutuna ilişkin öğretmen yeterlilikleri hakkındaki maddeler incelendiğinde; sınıf öğretmenliği bölümündeki öğrenciler en yüksek katılımı “Sınıfta etkili iletişim ortamı sağlar” ifadesinde gösterirken, en az katılımıysa “Öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmek için merak etme, veri toplama, sonuç çıkarma ve sonuçları değerlendirme basamakları hedef alan probleme dayalı öğrenme, buluş gibi çeşitli stratejileri içeren etkinlikler düzenler” ifadesinde göstermişlerdir. Sosyal bilgiler öğretmenliği bölümündeki öğrenciler en yüksek katılımı “Öğrencilerin ilgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, bilgi, beceri ve kişilik özelliklerini belirlemelerini sağlar.” ifadesinde gösterirken, en az katılımıysa “Bilimsel ve eğitimle ilgili süreli yayınları takip eder.” ifadesinde göstermişlerdir. Fen bilgisi öğretmenliği bölümündeki öğrenciler en yüksek katılımı “Öğrencilerin bilim ve teknoloji alanlarındaki kavram yanlışlarını belirlemek ve gidermek için kavram haritaları, kavram ağları, anlam çözümleme tabloları ve kavram metinleri gibi çeşitli teknikleri kullanır.” ifadesinde gösterirken, en az katılımıysa “Öğrencilerin, bilimin gerekliliği, bilimsel yöntemler kullanılarak gelişimi ve bilim insanlarının bilim tarihine olan katkılarını kavramaları için drama, poster ve broşür hazırlama gibi okul içi çeşitli etkinlikler düzenler.” ifadesinde göstermişlerdir.

Bilişsel koçluğun değerlendirme boyutuna ilişkin öğretmen yeterlilikleri hakkındaki maddeler incelendiğinde; sınıf öğretmenliği bölümündeki öğrenciler en yüksek katılımı “Öğrencilerin gelişim düzeylerini izlemeye yönelik ürün değerlendirmenin yanında süreç değerlendirmesini de düzenli olarak kullanır” ifadesinde gösterirken, en az katılımıysa “Ölçme verileri doğrultusunda öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmelerine olanak tanır” ifadesinde göstermişlerdir. Sosyal bilgiler öğretmenliği bölümündeki öğrenciler en yüksek katılımı “Ölçme ve değerlendirme çalışmalarında programdaki kazanımları dikkate alarak öğrencileri değerlendirmeyi amaçlar.” ifadesinde gösterirken, en az katılımıysa “Öğrencilerin becerilerinin gelişiminin izlenmesi konusunda ailelerle iş birliği yapar” ifadesinde göstermişlerdir. Fen bilgisi öğretmenliği bölümündeki öğrenciler en yüksek katılımı “Öğrencilerin gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik soru formatlarını ve ölçme tekniklerini çeşitlendirir.” ifadesinde gösterirken, en az katılımıysa “Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri temelinde, meslektaş ve yönetici gibi paydaşlarının görüşlerini alarak düzenli bir şekilde öz değerlendirme yapar” ifadesinde göstermişlerdir.

Bu bulgular doğrultusunda öğretmen adaylarının bilişsel koçluk yaklaşımının planlama, düşünme ve değerlendirme boyutlarında öğretmen yeterlilikleri hakkındaki görüşlerinin çoğunun olumlu olduğu söylenebilir. Bilişsel koçluk yaklaşımı, düşünme eğitiminde bilişsel farkındalık becerilerini öğretirken kullanılan bir yaklaşımdır ancak ilgili alan yazın incelendiğinde bu konuda Türkiye’de yapılmış az sayı da çalışmaya (Demir & Doğanay, 2008; 2010; Kılıç & Demir, 2012; Pınar-Bal & Demir, 2011; Yaman, Demir & Dinçer, 2012) rastlanılmıştır. Buna karşın, öğretmen adaylarının rehberli öğrenme desteğinin öğretim sürecinde aktif bir şekilde kullanılması gerektiğine yönelik görüşlerinin, bilişsel koçluğun kuramsal temelleriyle tutarlılık gösterdiği söylenebilir. Öğretmenlerin rehberli öğrenme

desteğini öğretim sürecinde öğrencilere sunması, ders başarılarını da artırdığı düşünülmektedir. Bilişsel koçluk yaklaşımında, bilişsel farkındalık becerilerini öğretirken yapılacak rehberli öğrenme desteği, öğrencilerin bu becerileri günlük hayatında da kullanmalarına ve ilişkilendirmelerine yardımcı olacaktır.

Bilişsel koçluğun düşünme boyutunda öğretmen yeterlilikleri hakkındaki görüşlerinde özgün ürünler üretme; yorumlama, değerlendirme, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik bireysel veya grup etkinlikleri; problem çözme becerileri; akıl yürütme becerileri; okulda ekip ruhunun geliştirilmesi; bilimsel kavramları doğru ve etkin kullanmalarını sağlamak için çeşitli yöntemler; etkili iletişim ortamı oluşturma; girişimcilik becerisi; bilgileri gerçek yaşamla ilişkilendirme; bilimsel ve eğitimle ilgili süreli yayınları takip etme; bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerini dikkate alma; bilimsel süreç becerilerini geliştirme; eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik bireysel veya grup etkinlikleri tasarlama; bilimsel kavramları doğru kullanma... gibi mesleki yeterliklerin önemi öğrencilerinin görüşlerinden ortaya çıkmıştır. Problem çözme üst düzey düşünmenin göstergelerinden biridir. Bilişsel koçluğun bilişsel farkındalık becerilerini arttırmadaki etkisi ile ilgili yapılan alanyazın taraması sonuçları da araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Bilişsel koçluk öğretim sürecinde; karşılıklı diyalogları, doğrudan açıklamayı, model almayı ve teşvik etmeyi içeren bir rehberli destek yaklaşımıdır. Nitekim Muchlinks (1995), Ushijima (1996), Wadell ve Dunn (2005), Ladyshewsky (2006) bilişsel koçluğun öğrencilerin bilişsel farkındalık becerilerini, etkili soru sorma becerilerini ve problem çözme becerilerini arttırdığını belirtmişlerdir. Bu araştırma da da bir bilişsel koç olan öğretmenlerin bilişsel koçluk yaklaşımı ile tutarlılık gösteren öğretmenlik mesleki yeterliliklerine sahip olması gerekliliği konusunda öğretmen adayları görüşlerini bildirerek yapılan araştırmalarla benzer bulgulara ulaşılmıştır. Öğretim sürecinde önemli olan bağımsız öğrenenlerin yetiştirilmesidir. Bir bilişsel koç olan öğretmen, öğretimi düzenlerken farklı düşünme becerilerine yer verdiğinde ve rehberli öğrenme desteğini organizasyon, düzenleme ve değerlendirme boyutlarında sağladığında, öğrenme sürecini daha zevkli hale getirecek ve kalıcı öğrenmelerin oluşmasına yardımcı olacaktır. Nitekim araştırma bulguları da (Ushijima, 1996; Wadell & Dunn, 2005; Ladyshewsky, 2006) öğretmenlerin, öğrenenlerin kendi kişisel özelliklerine ve kendini gerçekleştirilmelerine yönelik düşünme becerilerini geliştirici etkinliklere yeterince yer vermeleri gerektiğini desteklemektedir.

Bilişsel farkındalık becerilerini kazanma, öğrenenlere esnek düşünmenin, yaptıklarını planlamanın, daha etkili problem çözebilmeyi yolunu açmaktadır. Bu doğrultuda bilişsel farkındalık becerilerinin bir öğrenme stratejisi olarak kullanılmasında, öğretmenlerin bu becerileri kazandıracak mesleki yerliliklere sahip olması bir gerekliliktir.

Hizmet öncesi eğitim programları öğretmen adaylarının meslekleri için gerekli bilgi, beceri ve tutum kazanmalarını amaçlamaktadır. Hizmet öncesi eğitimde üç boyut bulunmaktadır. Birinci boyut; genel kültür ile ilgili yetenekleri geliştirmeyi amaçlayan genel eğitim boyutudur. Genel kültür dersleri öğrencileri iyi bir vatandaş olarak yetiştirmenin yanında mesleğe daha iyi hazırlanmalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. İkincisi; öğretimin yapılacağı alanın içeriği ile ilgili bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandıran alan kültürüdür. Üçüncüsü ise; eğitim bilimlerinin kuramsal ve uygulamalı yönü ile ilgili öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği davranışları kazandıran ve kime, niçin, nerde ve nasıl öğretilecek sorularının cevaplarını bilimsel şekilde veren meslek boyutudur ki bu boyutta 4+4+4 sistemi çerçevesinde üst düzey düşünme süreç ve becerilerinin kazandırılması Milli

Eğitim Programında da göze çarpmaktadır. Böyle bir süreçte öğrenenleri kendi kendine değer veren bir konuma getirmekte öğretmenlere çok iş düşmektedir. Bilişsel koçluk görevini üstlenen öğretmenler öğrencilerle kurdukları güvene, karşılıklı bağlılığa ve sevgiye dayalı bir ilişkiyle öğrencileri kendi kendilerine değer veren bir konuma getirebilirler. Okullarda görev yapacak öğretmenlerden beklenen davranışın, hizmet öncesinde öğretmen adaylarına kazandırılması için öğretmen eğitimi programlarında amaçlara ve öngörülen nitelik düzeyine dönük program standartlarının belirlenmesi önemlidir. Çünkü öğretmen eğitiminde program standartları, öğretmen adaylarının öğretmenlik görevleri sırasında karşılaşabilecekleri her durumda bilinçli ve gerektiği gibi davranma, okullarda farklı bireysel özelliklere ve özgeçmişe sahip öğrencilerle çalışma ve sınıf içinde daha etkin olma gibi öğretmen yeterliklerini kapsar (Basinger, 2000, 13 Akt: Adıgüzel, 2008, 54). Böyle bir süreçte öğretmenin sahip olacağı bilişsel farkındalık becerileri bu yeterlilikleri daha etkin bir şekilde kendilerinde oluşturmalarında olumlu bir katkı sağlayacaktır.

Eğitimin gelişmesi ve bireyin niteliği büyük ölçüde öğretmenin mesleki yeterliliklerinin bir yansımasıdır. Öğrencilere kazandırılacak yeterlilikler öğretmen yeterlilikleri ile benzerlik göstermektedir. Öğretmenin sahip olması gereken profesyonel yeterliliklerinin başında; öğreneni tanımak, güvene dayalı ilişkiler kurabilmek, öğrencilerin kendilerini planlama, organizasyon, düzenleme ve değerlendirme becerilerini keşfetmelerine ve bunları kullanmalarına yardımcı olmak gelmektedir. Düşünmek, problem çözmek, alternatif çözüm yolları üretmek ve olaylara eleştirel yaklaşmak için elverişli temalar içeren 4+4+4 kademeli sistemde yeni yaklaşımların kullanılmasına ihtiyaç vardır. Öğrenciyi bağımsız öğrenmeye yönelten bu yaklaşımlardan belki de en belirginini bilişsel farkındalık stratejilerinin kullanılmasıdır ve sınıf ortamında bu yaklaşımın kullanılmasında başlıca sorumluluk öğretmenlere düşmektedir. Unutulmamalıdır ki öğrenciyi bağımsız öğrenen konumuna getiren de bizzat öğretmenin kendisidir. Bilişsel koçluğun planlama, düşünme ve değerlendirme boyutlarını kendinde oluşturmuş bir öğretmen bilişsel farkındalık becerilerini öğrencilerine kazandıracak bu da nitelikli bir öğretimi beraberinde getirecektir.

Öğretmen mesleki yeterlilikleri boyutunda bakıldığında, sınıf, sosyal ve fen bilgisi eğitim programında yer alan yeterlilik alanlarından; öğrenme ve öğretim sürecini planlama ve düzenleme, öğrenme ve öğretme ortamı ve gelişim, izleme ve değerlendirme, okul, aile ve toplumla işbirliği yapma, mesleki gelişimi sağlama, dil becerisini geliştirme, dil gelişimini izleme ve değerlendirme, bilimsel ve teknolojik gelişim, bireysel sorumluluklar ve sosyalleşme, gelişimi izleme ve değerlendirme alanlarının bilişsel koçluk yaklaşımının öğretmen eğitiminde yer alan boyutlarıyla uyduğu görülmektedir. Bu açıardan bakıldığında, gerek problem çözme becerisinin gelişmesinde ve gerekse eğitim programlarında sıklıkla vurgulanan üst düzey düşünme becerilerinin gelişmesinde bilişsel koçlukta yer alan öğretmenlik mesleki yeterlilikleri önemli bir unsurdur. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, öğrencilerin sıklıkla anket maddelerine “tamamen katılıyorum” ifadesini kullanmış olmaları, bilişsel koçluk ilkeleri doğrultusunda yer alan öğretmenlik mesleki yeterliliklerine ilişkin olumlu bir bakış açısı içinde oldukları söylenebilir. Elde edilen bulgular konuyla ilgili olarak yapılan çalışmalarla da paralellik göstermektedir (Karacoğlu, 2008; Brittona & Anderson, 2009; Cynthia, 2009; Batt, 2010; Gyllensten, Palmer, Nilsson, Regnér & Frodi, 2010; Teemant & Wink, 2011; Neuberger, 2012). Adı geçen araştırmalar incelendiğinde öğrencilerin bilişsel koçluk ilkeleri doğrultusunda oluşturulan öğretmen yeterliliklerine ilişkin olumlu görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir.

Bununla birlikte bilişsel koçluğa dayalı öğrenme yeterliliklerine karşı olumlu görüşü olan öğrenciler kendi bilişsel farkındalık becerilerini de geliştireceklerdir. Bilişsel farkındalık becerilerinin gelişmesi ise çeşitli derslerde; öğrenmede başarı ve kalıcılığı artıracak (Georghiadis, 2004; Copper, 2008), soru sorma becerisini geliştirecek (Kramarski 2008), bilişsel düzenlemeyi sağlayacaktır (Mevarech & Amrany 2008). Elde edilen bulgular ışığında, eğitim ortamlarının düzenlenmesinde bilişsel koçluk ilkeleri ışığında öğretmen yeterlilikleri konusunda öğretmen eğitiminde düzenleme yapılması, öğretmen adaylarına bu kavramlara ilişkin bilgiler verilerek eğitim-öğretim sürecinde belirtilen ilkelere dayalı uygulamalar yapılması önerilebilir.

Sonuç olarak, bilişsel koçluk günümüzün önemli kavramlarından olan problem çözme, yaratıcılık, eleştirel düşünme ve öz yeterlik ile yakından ilişkili öğretmen eğitiminde kullanılan bir kavramdır. Günümüzde öğretmen yeterliklerinde yer alan ve öğretmenlerin yetiştirecekleri öğrencilere de kazandırmaları gereken önemli özelliklerdir. Yapılan çalışmayla, bilişsel koçluk doğrultusunda hazırlanacak öğretmen mesleki yeterliliklerine ilişkin olarak, öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun olumlu yanıt vermesi, eğitim ortamlarına yeni girmeye başlayan bu kavramlar açısından son derece önemli görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, A. (2008). Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Allen D., Nichols P. & Ancess J. (2004). Coaching as inquiry: inter preting culture and leveraging change. *Presented at American Educational Research Association Meeting, San Diego, CA*, http://www.tc.edu/centers/ncrest/onlinepub/AERA_2004.doc. Erişim Tarihi: 18 Kasım 2007.
- Batt, E. G. (2010). Cognitive coaching: A critical phase in professional development to implement sheltered instruction. *Teaching & Teacher Education*, 26 (4), 997-1005.
- Butler, D. L & Winne, P. H. (1995). Feedback and self-regulated learning: a theoretical synthesis. *Review of Educational Research*, 65 (3), 245-281.
- Brittona L. R. & Anderson, K. A. (2009). Peer coaching and pre-service teachers: Examining an underutilised concept. *Teaching and Teacher Education*, 26, 306-314.
- Cynthia, M. (2009). Cognitive coaching has an exciting place in nursing education. *Teaching and Learning in Nursing*, 4, 63-65.
- Costa, L. A. & Kallick, B. (2000). Getting in to the habit of reflection. *Educational Leadership*, 57 (7), 60-62.
- Costa, A. & Garmston, R. (2002). Cognitive coaching. <http://www.cognitivecoaching.com/doc>. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2006.
- Cooper, F. (2008). An examination of the impact of multiple intelligences and metacognition on the achievement of mathematics students. *Unpublished PhD Dissertation*. Capella University.
- Demir, Ö. & Doğanay, A. (2008). Bilişsel koçluk yoluyla öğretilen bilişsel farkındalık stratejilerinin akademik başarıya etkisi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 7 (14), 121-138.
- Demir, Ö. & Doğanay, A. (2010). Bilişsel koçluk yöntemiyle öğretilen bilişsel farkındalık stratejilerinin altıncı sınıf sosyal bilgiler dersinde bilişsel farkındalık becerilerine ve kalıcılığı etkisi. *Elementary Education Online Dergisi*, 9 (1), 106-127.

- Demir, Ö. & Bal, A. P. (2011). Bilişsel koçluk yaklaşımının tezsiz yüksek lisans matematik bölümü öğrencilerinin görüşleri açısından incelenmesi. *Electronic Journal of Social Sciences*, 10 (37), 224-243.
- Georghiades, P. (2004). Making pupils' conceptions of electricity more durable by means of situated metacognition. *International Journal of Science Education*, 26 (1), 85-99.
- Gomez, L. R. (2005). Cognitive coaching: Bringing the ivory tower in to the classroom. *Unpublished Ph. Dissertation*. The University of North Carolina Educational Leadership College of Education, Charlotte, USA.
- Gyllensten, K., Palmer, S., Nilsson, E. K., Regnér, A. M. & Frodi, A. (2010). Experiences of cognitive coaching: A qualitative study. *International Coaching Psychology Review*, 5 (2), 98-108.
- Karacoğlu, Ö. C. (2008). Öğretmenlerin yeterlilik algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, V (I), 70-97.
- Kramarski B. (2008). Promoting teachers' algebraic reasoning and self-regulation with metacognitive guidance. *Metacognition Learning*, 3(2), 83-99.
- Kılıç, F. & Demir, Ö. (2012). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin bilişsel koçluk ve bilişsel esnekliğe dayalı öğretim ortamlarının oluşturulmasına ilişkin görüşleri. *Elementary Education Online*, 11 (3), 578-595.
- Ladyshevsky, R. K. (2006). Peer coaching: A constructivist methodology for enhancing critical thinking in postgraduate business education. *Higher Education Research and Development*, 25 (1), 67-84.
- Linda, A. R. (2006). Case study of the implementation of cognitive coaching by an instructional coach in a title / elementary school. *Unpublished Ph. Dissertation*. Texas A & M University, USA.
- Neuberger, J. (2012). Benefits of a teacher and coach collaboration: A case study. *Journal of Mathematical Behavior*, 31, 290-311.
- Mevarech, Z. R. & Amrany, C. (2008). Immediate and delayed effects of meta-cognitive instruction on regulation of cognition and mathematics achievement. *Metacognition Learning*, 3 (2), 147-157.
- MEB (2009). *MEB Öğretmen Yeterlikleri*. <http://otmg.meb.gov.tr>. Erişim Tarihi: 12.03.2014.
- Muchlinski, T. E. (1995). Using cognitive coaching to model metacognition during instruction. *Unpublished PhD Dissertation*. The University of North Carolina, Chapel Hill.
- Teemant, A., Tyra, S. & Wink, J. (2011). Effects of coaching on teacher use of socio cultural instructional practices. *Teaching and Teacher Education*, 27, 683-693.
- Paris, S. G. & Winograd, P. (1990). How metacognition can promote academic learning and instruction. *Dimension of thinking and cognitive instruction*. (Edt: B. F. Jones & L. Idol). New Jersey: NCREL-Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Ushijima, T. M. (1996). Five states of mind scale for cognitive coaching: A measurement study. *Unpublished PhD Dissertation*. University of Southern California Faculty of School of Education, USA.
- Yaman, B., Demir, Ö. & Dinçer, S. (2012). Examination of the place of cognitive coaching approach in computer assisted instruction in terms of student opinions. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 46, 5453-5457.

YÖK (1998). *Yükseköğretim fakülte okul işbirliği. YÖK/Dünya Bankası milli eğitimi geliştirme projesi hizmet öncesi öğretmen eğitimi*. Ankara: YÖK Yayını.

Waddell, D. L. & Dunn N. (2005). Peer coaching: thenext step in staff development. *The Journal of Continuing Education in Nursing*, 36 (2), 84-89.

Analysis on Teacher Candidates' Opinions on Teacher Qualifications in Terms of Cognitive Coaching Approach

Halil İbrahim KAYA³ & Özden DEMİR⁴

Introduction

A learning-centered approach to teaching inevitably requires the learner not only be in the learning-center, but also requires teachers to be highly competent, with well-developed teaching skills, planning skills, and critical thinking skills guiding their behavior in order to recognize these qualities in their students. Teachers' critical thinking skills are one important way by which teachers can help students learn, explain how and why they achieved this progress, and talk about their feelings. Such skills like planning, problem solving, self-regulation, and learning to control the lessons give teachers a level of cognitive awareness that has become a necessity for good education. In such a learning-centered process, the learner becomes more independent, and the teacher steadily gains skills as a cognitive coach.

Although authors disagree on the precise definition of cognitive coaching, it is, nonetheless, an effective approach in the implementation of metacognition strategies. Cognitive coaching is based on the idea that cognitive awareness strengthens independence in learning (Allen, Nichols & Anness, 2004). Cognitive coaching helps to student about the issues, such as the teacher's self-applause, correlating the available knowledge about teaching strategies and the self-control. [Ed. Note: I do not understand what you mean by self-applause. This sentence should be rewritten, but I am not sure what you're trying to say here.] Costa and Garmston (1994) describes these facilities (capacity or energy source) as "State of Mind". As an important result of research on metacognition, effective teaching and learning are understood as a process requiring skill and desire, as well as self-worth (Paris & Cross, 1983; reported by Paris & Winograd, 1990, 31). For this reason, teachers have many professional responsibilities for helping students improve their own self-worth. Costa and Kallick (2000) say that cognitive coach is like a mediator leading the students to be thoughtful, which they describe as mentally wandering to understand where you are. Understanding the behavior expected from teachers is essential for determining the program of objectives and anticipated level of quality standards before teacher education programs. Because of improved teacher training curriculum standards, candidate teachers will encounter a variety of unique tasks in schools of different individual characteristics and learn how to more effectively work with students in the classroom, to become more competent teachers (Basinger, 2000, 13; Cited in: Adıgüzel, 2008, 54).

To create equal educational opportunities for all, the standardization of teacher qualifications has become compulsory. In this context, the Turkish Ministry of National Education developed and published the "General Competencies of Teaching Profession".

Method

The main objective of the research is to examine, in context, teachers' views on teacher qualifications with regard to cognitive coaching. Research is relational model work applied to teachers of social studies, science, and fourth class students at the Primary School Teacher

³ Assist. Prof. Dr. - Kafkas University, Faculty of Education - hik_kaya@hotmail.com

⁴ Assist. Prof. Dr. - Kafkas University, Faculty of Education - oooozden@gmail.com

Department at Kafkas University in the 2013 – 2014 academic year, with the purpose of taking the opinions on the cognitive coaching approach from the Faculty of Education. After removing a total of 222 teacher candidates because of incomplete or inaccurate information, the study group was formed and the data was analyzed. The scope of this study is not made to sampling; but was applied to the entire group. [Ed. Note: I don't understand this. It sounds like you removed candidates and took a sample of the entire group, but this says the scope of the study was applied to the entire group. Which is it?]

In this study, three data collection tool were used.

1. Measuring Form: Primary School teachers' views on specific areas of proficiency examination in the context of cognitive coaching approach.
2. Science Teacher teachers' views on specific areas of proficiency examination in the context of cognitive coaching approach were analyzed.
3. A Likert-type form was created to analyze and stratify the special field competencies (bottom (A1), intermediate (A2), top (A3)), according to the "Basic Education Support Project" developed by Ministry of National Education. [Ed. Note: I am unsure of your meaning here. Please pay special attention to this edit to be sure that I retained your original meaning.]

Findings

According to the results obtained from the research findings, teachers' cognitive coaching on teacher qualifications was most closely related to the planning aspects of their opinions, including:

- "School is in a cultural center by identifying the school's strengths and weaknesses..."
- "Teaching and learning processes of students, readiness for the level of development as well as individual differences in accordance with the original way of plans..."
- "Written, visual and audio materials, content, students development and readiness according to their level curriculum in an appropriate manner improves," and,
- "Teaching and learning processes, science and technology curriculum in line with the students' science process skills, development levels and learning styles taking into account the plans."

Regarding the assessment dimensions of cognitive coaching, teacher candidate views on teacher qualifications included the following:

- "Product evaluation to determine students' levels of development, the next regular formative assessment use", and
- "Students' developmental levels and measurement techniques to determine the question formats to diversify."

[Ed. Note: Many of these quotes do not make sense to me, and I am not sure how to edit them. I have not edited any of them because they are quotations, but I suspect they should be re-translated from Turkish (?) and edited accordingly.]

The effect of cognitive coaching on teacher qualifications related to the size of the planning agents was examined, with Primary School Department students noting the highest participation in "Development properties that differ in the students by taking into account the methods and techniques diversify the statement", and the lowest participation is

"teaching methods and techniques and training environment with special needs, according to the students by adapting organized events". Students from the social studies department chose "teaching and learning processes of students, readiness for the level of development as well as individual differences according to the original way of plans in the expression" as the most important, while the least important point was "Teaching effectiveness in the teaching methods and techniques with special needs and special education requirements that adapts to students". Students from science teaching department note the highest importance of "teaching and learning processes, science and technology curriculum in line with the students' science process skills, development levels and learning styles, taking into account plans", while the least important response was noted as "Teaching effectiveness in the teaching methods and techniques with special needs and according to students, who need special education". [Ed. Note: Again, I am not sure of your meaning here. It seems to me that you are referring to the most and least frequent responses to a questionnaire. If this is incorrect, then you should re-edit this paragraph.]

Thoughts on cognitive coaching regarding teacher qualifications related to the size of the material was examined, with students from the primary school teaching department noting the most important quality as "in class effective communication medium", while the least important quality was noted as "students' in problem solving skills to develop, not worrying, data collection, inference and evaluation steps targeted problem-based learning, invention, various strategies such as containing organizes events". Social Studies Department Students responded that the most important quality was "students interested in the profession of the required training, knowledge, skills and personality traits determine", and the least important as "Scientific and Educational periodicals." Science Teaching Department Students marked the most important quality as "out of students of Science and Technology in the fields of misconceptions to identify and to resolve concept maps, concept networks, semantic feature analysis concepts and texts as well as various technical uses", with the least important quality for them was "Students' science requirement, using scientific methods development and the contributions of scientists to grasp the history of science drama, posters and brochures throughout the school organizes various activities such as the preparation." [Ed. Note: Again, I am not sure of your meaning here. It seems to me that you are referring to the most and least frequent responses to a questionnaire. If this is incorrect, then you should re-edit this paragraph. Also, I have not edited the quotations, which I believe to be questionnaire responses. I am not sure of the meanings of these translations, but if they are original English responses, I did not want to misrepresent the language.]

Thoughts on cognitive coaching regarding teacher qualifications related to the size of the assessment materials was examined, with classroom teaching academy students noting the most important response as "students' developmental levels for monitoring product evaluation alongside the process evaluation also regularly using the expression", and the least important quality as "measurement data in accordance with the students' self-assessment allowing them to be". Social studies department students noted the highest response as "measurement and evaluation studies in the program gains taking into account student assessment purposes", and their least important response was "students' skills development in monitoring families collaborated with the statement". Science teaching department students noted the most important response to be "students' in the developmental levels to determine the question formats and measurement techniques diversifies", while notice the least important as "teaching profession overall competence on

the basis of his colleagues and managers as stakeholders taking views on a regular basis makes self-evaluation”.

These findings are in line with the planning of teacher candidates' cognitive coaching approach and their thinking about teacher qualifications, which are accepted positively by most.

Conclusions, Discussions and Implications

The importance of professional competence has been developed from students' opinions. When viewed from this perspective, the development of problem solving skills and higher level thinking skills involved in cognitive coaching are both an important element of teacher professional competence. Research findings demonstrate that students often noted that they "completely agree" with these conclusions from the questionnaire. In this context, cognitive coaching principles in teaching towards vocational qualifications may be accepted as a positive outlook.

As a result, cognitive coaching is an important concept closely related to many other important ideas used in teacher education, including problem solving, creativity, critical thinking and self-efficacy. Nowadays, teachers must be trained to provide students with these most important features of education. The positive responses to the educational environment from the majority of teachers demonstrates that preparing the teacher in accordance with cognitive coaching regarding professional qualifications is extremely important for educating the next generation of teachers.

Key Words: Cognitive coaching, cognitive awareness, teacher competency areas, teacher

Atıf için / Please cite as:

Kaya, H. İ. & Demir, Ö. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmen yeterlilikleri hakkındaki görüşlerinin bilişsel koçluk yaklaşımı bağlamında incelenmesi [Analysis on teacher candidates' opinions on teacher qualifications in terms of cognitive coaching approach]. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Journal of Educational Sciences Research*, 4 (2), 67-92. <http://ebad-jesr.com/>